

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vetere Clerico, Monacho, Clerico-Monacho, Libri Tres

Primus veterem habitum: Secundus conuictum ac disciplinam: Tertius honores ac priuilegia describit

De Clerici, Monachi Vetere Institvto. Liber Primvs - Distinctus in tres Partes. In quibus, praeter veterem eorum habitu[m], multa quoque inserta de veste veterum laicorum. Breuiterq[ue] explicata singulorum origo, & antiquitas.

Landmeter, Laurentius

Lovanii, 1626

Cap. XIII. Digressio de habitu aut veste S. AUGISTINI. & responsum motis contra eam obiectionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11007

ipsi. Ergo tam ipse Augustinus quam eius Clerici in Lineâ & Byrrho. Hoc habitu etiam nunc vtuntur Canonici Regulares in Belgio, *qui vel solus* (inquit Rosvveida) *eos ex S. Augustini instituto esse declarat.*

Quid? inquires, S. Augustinus in Lineâ & Byrrho? Nullane ergò fides S. Ambrosio testi oculato ac supra omnem exceptionē, qui expressis verbis cucillum ei tribuit & quidem nigrum? *Novum Christianum, novis vestibus, cucullâ nigrâ induimus, cingulo ex corio nos ipsi præcinximus.* Quid apertius?

*Serm. de
convers.
S. Aug.
est inter
Ambrosianos
92.*

CAPVT XIII.

*Digressio de habitu aut veste S. Augustini.
& responsum motis contra eam obiectio-
nibus.*

REquirit hæc obiectio breuem disputatiunculam de habitu & instituto S. Augustini, quam hîc infero.

Ac quidem quod de eius habitu ex Ser-mone S. Ambrosij adlegatum est, nullius omninò momenti esse nimis evidens est:

G cum

50 DE VETERE CLERICORVM
cùm ex eruditorum iudicio hic Sermo
Ambrosij non sit, sed hominis *mendacis ac*
impostoris, auctore Baronio. Quid enim
magis falsum est, quam Augustinum fuisse
Carthaginiensem, & è pagano Christianum,
quæ iste Sermo adfirmat? Deinde,
Quid magis absurdum, quam Augustinum
recens baptisatum nigro cucullo induere,
cùm in veteri Ecclesiâ moris inviolabilis
fuerit, recens baptisatos albis vestire?
faceffat ergò ille quisquis est tenebrio.

Annal.
tom 4
ar. 388.

Sed vrgetur vltteriùs. S. Augustinus
instituto Monachus fuit, atqui vestis mona-
stica pulla est, ac inter cæteras sui partes
cucullum habet, vt ipsi infrà latius de-
clarabimus. Monachum fuisse docet Pe-
tiliani exprobratio, quâ obijcit Augusti-
no; primùm ab eo hoc genus vitæ in A-
fricâ institutum. Ac frequentem fuisse
eam calumniam, indicant verba S. Au-
gustini. *Quid ergò (inquit) dicunt, qui nobis*
insultant de nomine Monachorum?

Vide Au-
gustin.
l. 3. cont.
epist. Pe-
sil.

in Psal.
33.

Adde, titulum *Serui Dei*, quo seipsum
mox à baptismo S. Augustinus nuncupat;
pecu-

ET MONACHORVM HABITV. 51
peculiarem ijs qui vitam monasticam pro-
fitentur.

Denique monachū fuisse probat Regu-
la monastica per eum Simpliciano accius
fratribus præscripta, neque enim est ve-
rosimile eum id præscripsisse quod non di-
dicerat.

Lancelot.
l. 2 vita
S. Aug.
cap. 7.

Vt hic explicē quod sentio, primò Le-
ctorem rogo, ne quid existimet me spiri-
tu contradictionis, aut contentionis adse-
rere. Odi enim *animositates illas & pug-
nas verborum*, iam olim per Apostolum
præindicatas. *Et si quis videtur contentio-
sus esse, nos talem consuetudinem non habemus.*
Sed existimaui in re obscurâ cuique
liberum esse in suo sensu abundare. Ac
malui Augustinum de se, discipulum de
Magistro loquentem sequi, quàm quem-
vis alium.

Vide etiā
quæ in-
frā dici-
mus p. 3.
huius
libri.

.Cor.
12.
1. Tim. 6

Dico igitur primò. D. Augustinum
mox à conuersione, concepisse quidem
animo propositum ineundæ vitæ mona-
sticæ propriè dictæ; qualem nimirum du-
xerat magnus ille Antonius, in cuius ex-

G 2

emplum

Confess.
l. 8. c. 6.

emplum sibi per Potitianum propositum
mirabiliter exarserat : nunquam tamen
(Deo aliò vocante) executum esse. Ducor
testimonio ipsius Augustini , qui de se in

ultimo

decimo Confessionum scripsit. *Conterritus peccatis meis & mole miseriae meae agita-
ueram in corde, meditatusq; fueram fugam
in solitudinem : sed prohibuisti me, & con-
firmasti, dicens. Ideò pro omnibus Christus
mortuus est, ut qui viuunt, iam non sibi vi-
uant, sed ei qui pro omnibus mortuus est.*

Quæ verba videntur præ se ferre, cogitasse
quidem S. Augustinum adsumere insti-
tutum Monachorum, quibus in more est,

Psal. 54.

elongari, fugere, manere in solitudine: sed sen-

3. Cor. 1.

*sisse aliò urgere Christi charitatem : ad cu-
ram nimirum & lucra animarum. Vnde*

*in nullo libro, qui eius extra controver-
siam sit, inuenitur Monachum se vocare,
aut illius vitæ professoribus se iungere:*

Epist. 76.

*quin contra in Epistolâ ad Aurelium, di-
fertis verbis à monachis se discernit, &
Clericum profitetur. Nimis, inquit, do-
lendum est, si ad tantam superbiam mona-*

chos

nachos surrigamus, & tam graui contume-
 liâ Clericos dignos putemus, in quorum nume-
 ro nos sumus. Et ne quem moueant Ser-
 mones ad fratres de Eremo, monendum
 censui Lectorem rudiorem, eos non esse S.
 Augustini. Ab eruditis enim iam dudum
 vt spurij proscripti sunt. Ac eorum Au-
 ctor Baronio viro profundissimi iudicij,
frigidus fictor, fabulosa ac delira effutens Ad ann.
385.
somniator, & portentosorum mendaciorum
blatterator, dicitur.

Et vt argumentum contrariæ opinionis
 in ipsos aduersarios retorqueamus: Non
 tantum ob Petiliani obiectionem Augu-
 stinus Monachus adserendus non est: sed
 contrâ, ob Augustini responsionem, mo-
 nachus negandus est. Sit ergò verum, vo-
 luisse Donatistam illum, genus monasticæ
 vitæ per Augustinum in Africâ institu-
 tum: sed id voluit falsò. *Nam qui hoc di-*
cit (inquit ipse Augustinus respondens)
omninò quale sit nescit, aut toto orbe notissi-
imum nescire se fingit. Quasi diceret. Mani-
 festam esse in eâ Petiliani obiectione in sci-

*Quando
 Augu-
 stinum
 nego mo-
 nachum
 semper
 intelligo,
 principa-
 liori in-
 stituto, à
 quo su-
 menda
 denomi-
 natio, &
 in quo
 vis argu-
 menti
 sit.*

54 DE VETERE CLERICORVM
tiam aut malitiam: cum res ipsa & facti e-
uidencia Augustinum doceret Clericum:
ac multum distare inter Monachum &
Clericum, esset toto orbe notissimum. Et
quod aliqui addunt, etiam à Secundino
Manichæo, nigras ei vestes exprobratas;
huc vsque non adducor vt credam: quia
nihil tale in Epistolâ Secundini reperi-
o. Monet quidem in suâ Epistolâ Secundinus
Augustinum, vt caueat, ne aut cum fatuis
virginibus regno excludatur, aut cum ho-
mine qui se conuiuio nuptiali nigris vesti-
bus ingesserat, proijciatur in tenebras ex-
teriores: sed quid hoc ad intentum? Aut
quæ consequentia, Secundinus Mani-
chæus, hominē non indutū veste nuptiali,
interpretatur indutū nigrâ veste, ergò Au-
stinus erat in nigrâ tunicâ & cucullo?
Nihilò magis me mouet adlegata de Mo-
nachorū nomine per hæreticos facta insul-
tatio. Quia non est facta soli Augustino
(quomodo aliquid probaret) sed vniuer-
sim omnibus Catholicis. Quomodo etiã
hodie, de nomine Paparum, Monachorū,
Iesui-

Iesuitarum, Catholicis insultant Hæretici. nimirum, patrem sequitur sua proles. Sed nūquid ideò omnes Papæ, Monachi, Iesuitæ? Titulus quoq; *Serui Dei*, nihil huc vsque me cogit, vel ob solā hanc S. Augustini auctoritatē, qui hoc elogio honorat Simplicianum, nō Monachū sed Ecclesiæ Romanæ clericū, auctore Baronio, teste irrefragabili. Adde exēplū alterum, Nepotis S. Augustini; quē ipse S. Pater *Seruū Dei* vocat, cū esset Clericus Subdiaconus Ecclesiæ Mileuitanæ. Fateor quidē cōmuni hoc epitheto significatos monachos: ita tamen vt eis quoq; cōmunicatum fuerit, qui cōtēptā felicitate terrenā, relictā spe huius sæculi, & facultatibus proprijs Ecclesiæ aut pauperibus erogatis, Deo in Clericatu, aut in statu laicali, etiā nullā emissā professione monachicā, militabant. Exemplum sit B. Ludgerus quem eius Acta frequenter titulo *Serui Dei* honorant, tribuuntq; ei omnē monasticæ vitæ disciplinā exercitationesq; asceticas; quāuis vt eadē Acta loquuntur, *nunquā regularē professionē fecisset;*
sed

18. Com.
 f. 6. 1.

Serm. 2.
 de cōmuni
 ni vita
 Cleric.

Exemp.
225.

sed sub canonico habitu, Monachorū vitam perfectè implet. Exemplum prætereà sit, Pinianus, cuius sanctissimam ad seruitutem Dei conuersionem, Augustinus magnificè prædicat. Si in me (inquit) dilexerunt Hipponenses, quod audierant, paucis agellulis contemptis, ad Dei liberam seruitutem fuisse conuersum: quanto flagrantius in nostro Piniano amare potuerunt, tantam mundi huius cupiditatem, tantas opes, tantam spem, tantā conuersione superatam atque calcatam? Nec tamen tunc Pinianus monachus erat, sed adhuc cum vxore cōtinenter tamen, viuebat. ac tunc demūm monachus effectus, quando ex Africā Ierosolymam, Ierosolymā in Aegyptum, Aegypto rursum Ierosolymam peregrinatus est, vt docet Baronius. Fateor, antea vixisse vt monachum, si spectes mundi ac deliciarum contemptum. Fecit id quoque B. Ludgerus, ac mox à conuersione fecisse S. Augustinum omninò contendimus. Sed aliud est vt monachum viuere, aliud propriè habitu & professione monachum esse.

Baron.
anno
519.

esse. Taceo, quod Sanctus Augustinus, Clericos suos frequenter & passim vocat Seruos Dei. Clericos, inquam, suos, de quibus, dixit, *volui habere in ista domo Episcopi mecum monasterium Clericorum*. Ita eos vocat in Sermonibus quos de eorum vitâ habuit ad populum: In actis per Notarios exceptis de Eradij electione, in Epistolâ ad Albinam & alibi. Hoc interim illis Clericis erat peculiare, quod clericatui iunxerant monasticen, vt infrâ doceo.

Serm. 1.
de cōmiss-
ni vica
cleric.

Acta illa
habes
ep. 118.
ep. 225.

Atque vt animi mei sensum de Augustini vitâ per triennium post conuersionem transactâ, aperiam: censeo (paratus à quouis æquo iudice corrigi) talē tunc vitam egisse, qualem ex parte conceperat iam ante conuersionem, & breuiter descripsit Confessionum suarum libro sexto. cap. 19.

Multi, inquit, amici agitaueramus animo, & colloquentes ac detestantes turbulentas humana vitæ molestias, penè iam firmaueramus, remoti à turbis ociosè viuere: id otium sic moliti, vt si quid habere possemus, conferremus in medium; unamque rem familiarem

H

con-

58 DE VETERE CLERICORVM
constarem ex omnibus. ut per amicitia sinceritatem, non esset aliud huius, aliud illius, sed quod ex cunctis fieret unum, & uniuersum singulorum esset, & omnia omnium. En vitam ab Augustino nondum Catholico sed verius Academico meditatam, iuxta Platonis fortè placita: & mox à conuersione, non Platonis sed Christi & Apostolico exemplo executioni mandatam. Quam eius vitã paucis insinuat Ecclesia quando de eo canit, *Post mortem matris reuersus est Augustinus ad agros proprios, ubi cum amicis, ieiunijs & orationibus vacans scribebat libros & docebat indoctos.* In quibus agris iam communibus per triennium constitutus mansit, auctore Possidio. Ut meritò à Volaterano ac quibusdam alijs recedamus, qui ei, in nescio quã solitudine aut nemore, sine firma aliqua authoritate, monasterium ædificauerunt. Quis enim non dicat potius credendum Augustini discipulo, testi oculato, ac per annos quadraginta contubernali, quam ei qui & ætate fuerit recentior & authoritate

tate

tate infirmior? Hæsit ergo in isto suo rure paterno per triennium, quærens interea locum monasterio idoneum. Habebat enim (vt dixi) vitæ monasticæ ineundæ propositum. Docet ipse in Sermone primo de vita suorum Clericorum. *Iuuenis, inquit, veni ad istam ciuitatem, & querebam ubi constituerem monasterium. Spem quippè omnem sæculi abieceram.* In quo monasterio non exstructo sed extruendo, sperauerat commilitonẽ habere ciuem illum Hipponensem; cuius lucrandi gratiã Hipponem venerat, quando B. Valerius nihil tale suspicantem, & reluctantem in clerum adoptauit, & presbyterum ordinauit.

Insinuat ipse in Epistolâ ad Valerium ^{ep. 146.} his verbis. *Tunc ordinatus sum cum de ipso actionis tempore ad cognoscendas diuinas Scripturas cogitaremus, & sic nos disponere vellemus, vt nobis otium ad hoc negotium esset.*

Cogitabat ergo Augustinus, quando inopinatò ordinatus est, vitam siue

H 2

sanctum

60 DE VETERE CLERICORVM
sanctum otium monasticum, sed nondum
in eo erat.

Infirmum quoque argumentum pro
adstruendâ Augustini nigrâ veste sumitur
ex regulâ monasticâ Simpliciano ac eius
fratribus per Augustinum præscripta.

Pauci enim hoc adsumptum admis-
furi sunt. Quis enim credat hominem se-
nem in scientiâ tam sæculari quam Eccle-
siasticâ versatissimum, & *longâ ætate in
tam bono studio sectanda via Dei multa
expertum, multa edoctum* (sic de eo loqui-
tur ipse S. Augustinus) suscepisse regulam
viuendi ab homine iuvene, in fide recens
iam renato, in Scripturis adhuc rudi, in
via disciplinæ religiosæ nouitio? Autho-
res siquidem huius opinionis regulam
Simpliciano dictatam volunt ab Augusti-
no in Italia adhuc agente, & mox à ba-
ptismo. Præterea quis sibi facilè persua-
ferit hominem neophytum, & quem
Apostolus vetat Episcopum fieri, *ne in su-
perbiam elatus in iudicium incidat diaboli,*
præsumpsisse docere doctorem Episcopo-
rum?

lib. 1.
Confess.
cap. 1.
Vide S.
Ambros.
ep. 2. qua
est ad
Simpli-
cianum.

ET MONACHORVM HABITV. 61
rum. Hoc quippè erat Simplicianus: mis-
sus nimirum Româ Mediolanum à Papa
Damaso, futurus Ambrosio in Episcopalis
officij tyrocinio director & instructor. ^{Baron.}
Vnde eum S. Augustinus vocat, *Patrem* ^{sup.}
in accipiendâ gratiâ Dei Episcopi Ambrosij. ^{l. 8. c. 3.}

Nemo tamen existimet ob ea quæ iam
diximus, velle nos negare, Augustinum
authorem fuisse, monachismi in Africam
inuecti, ac ibidem copiosè propagati:
Item, fuisse eum aliquo in sensu Mona-
chum. Fuit enim Monachus qualis Euse-
bius Vercellensis: iunxit enim Clericatu
monasticen. De quo latiùs infrâ suo loco.
Auctor fuit Monachismi in Africâ, quo-
modo Athanasius author eiusdem in occi-
dente. nimirum institutum monasticum
quod Romæ, Mediolani, & alibi vi-
derat, ac ipse concupierat prædicando,
commendando, fouendo, nutriendo,
atque autoritate Episcopali dirigen-
do. Ità enim quotidie loquimur quan-
do dicimus: Talem Episcopum Diæ-
cesi suæ inuexisse Patres Franciscanos,

H 3

non

non quia illius instituti conditor, sed quia aut locum ædificando monasterio adsignavit, aut ipse ædificauit: item, instituisse Patres Societatis, quia eo vocauit, quia primum collegium struxit, quia prædijs, redditibus dotauit. Quæ omnia illis temporibus verissimè Episcopis tribuebantur. quãdo ignota Monachorum ab Episcopi iurisdictione exemptio: quãdo Episcopus proprijsimè Monachorum prælatus, Doctor, nutritor. *Erat* (inquit S. Augustinus) *Mediolani monasteriũ plenum bonis fratribus sub Ambrosio nutritore, & non noueramus*. Quæ vltima verba observet lector. Sunt enim qui existimēt huius monasterij Monachũ fuisse Simplicianum: sed falluntur. Iam enim antea adierat Augustinus Simplicianum, iam ei narrauerat circũtus errorum suorũ; nec tamen Ambrosij monasterium nouerat. non ergo in eo monasterio Simplicianus. Et quod amplius est. Nec ipsum institutũ monasticũ Augustinus tunc nouerat. Docet ipse, imò veriùs inculcat. Et verba refero. *Ortus est sermo narran-*

S. Conf.
cap. 8.

Confess.
l. 8. c. 1.

sup. c. 6.

narrante Potitiano de Anthonio Aegiptio Monacho, cuius nomen excellēter clarebat apud Seruos tuos, nos autē vsque in illā horam latebat. Indē sermo eius deuolutus est ad monasteriorum greges, & mores suaueolentia tua, & vbera deserta Eremiti, quorū nos nihil sciebamus. Apertissima cōfessio est. Vt mihi mirum sit potuisse viros eruditos sibi persuadere, Simplicianum rogasse Augustinum iam recens baptisatum vt scripto sibi suisque traderet aliquam viuendi normam, qua veterum Monachorum consuetudini foret accommodata. nō quod diffitear, hęc omnia ab Augustino mox à conuersione etiam ante baptismum perscrutata. sed docente non discente Simpliciano, ad quem perre-

Lancelot.
lib. 2.
vita
S. Aug.
cap. 7.

S. Conf.
cap. 1.

xerat vt proferret cōferenti secū astus suos, quis esset aptus modus sic affecto, vt ipse erat, ad ambulandum in via Dei, in quā alius sic, alius sic ibat. Atqui (inquiunt) frequēter S. Augustinus in Schemate & habitu nigro, quali hodie vtūtur Eremitæ Augustiniani, per visionē pluribus apparuit. Sed (vt pace eorū dixerim) infirmū hoc argumentū est.

Ac

Ac obseruo, Christum, Deiparam, aliosq; Sanctos viuentibus apparentes, quandoque præter corporalem quam oculis ingerunt speciem, intendere habitu suo alicuius mysterij significationẽ: quandoque autem nudam sui cognitionem.

Vbi primum intendunt, certum est ex huiusmodi apparitione nihil posse concludi, de habitu quem hic in carne gestarunt. Neque enim ideo Christus habitu peregrini incessit quia talis discipulis in Emaus euntibus apparuit. *Sed hoc Dominus egit* (inquit D. Gregorius) *foris in oculis corporis, quod intus apud ipsos agebatur in oculis cordis*. Peregrina nimirum de se cogitantibus, peregrini speciem exhibuit. Petro Alexandrino Christus in tunicâ scissâ per visionem adfuit; quam tamen nec ipsi milites sciderant, quia inconsutilis erat. Sed in tunicæ scissione detestanda Arrij hæresis præsignata est, Ecclesiam diro schismate paulò post diuisura.

Ioan. 19.

Si secundum intendunt: nec tunc in habitu eo, quo viuentes hîc vsi fuere, necesse

cesse est eos apparere. sed eo qui familiaris sit, ac internosci possit ab eis quibus apparenti tali nimirum, quali eis visi in picturis aut statuis. Ita virgo Deipara frequentius visa in cultu reginæ ac habitu splendidissimo; quandoque in veste religiosa, & ferè tali quali multæ vtuntur Sanctimoniales. nimirum talem multæ eam exprimunt picturæ. Fateor igitur, S. Augustinum in veste nigrâ quandoque apparuisse, quia cum tali habitu Eremitæ Augustiniani, in suarum Ecclesiarum picturis soluerunt iamdudum exprimere.

Et quam multa transiere sæcula, quibus passim S. Augustinus pingitur ad litus maris meditabundus, cum adstante sibi puerulo, nitente totum mare in effosam à se scrobem transportare? Hanc tamen picturam Molanus confidenter reprobat. Molanus inquam, cuius eruditionem tãti fecit Cardinalis Baronius, vt dixerit, de eius scriptis *nec breuem scedulam deperire æquanimiter se passurum*. Si tamen à picturis & imaginibus authoritas peti-

Lib. 2. de
picturis.

In pra-
capitu-
lac de
Marty-
rolog.
cap. 2.

I

tur,

refert
Iohannes
de Bri-
xel. in
venato-
torio
Carn.
reg.

tur, *Eatur* (inquit Dominicus in suo defensorio) *ad antiquas imagines ante annos ducentos depictas & videbitur Augustini imago, nec scapulare, nec cucullam habere. Eatur Romam in Basilicam S. Mariæ maioris, & verum me dixisse comprobabitur. Et si tanta via tedeat. Eatur Mediolanum, in B. Ambrosij dignissimum templum, & videbitur me dicere verum.*

op. 248.

Si quæras. Quali ergo habitu monachi illi vsi, quos Africæ Augustinus invexit? Respondeo . Tali quali S. Fulgentius, de cuius veste quædam inferius noto. S. Augustinum in lineâ & byrrho (habitu nimirum Clerici) incessisse, iam ex' eius testimonio dictum . Addo quod scribit in Epistolâ ad Sapidam, induisse se tunicam Timothei Clerici & Diaconi Carthaginiensis, quam ei Sapida Timothei tunc defuncti soror, dono miserat . Vfus ergo est veste clericali, quam non adsumpsisset, si ei ante clericatum fuisset habitus monasticus . Antiqua enim est consuetudo, quam factò expressit S. Fulgentius , &
huc

huc vsque durat; vt monachi etiam ad
 Episcopatum adsumpti, habitum sui in-
 stituti retineant. Vtuntur quidem hodie
 Eremitæ Augustiniani nigrâ tunicâ &
 cucullo: sed eum habitum non acce-
 pisse à Sancto Augustino euidenti argu-
 mento est, quod eo demum vsi, saltem
 vniuersim, sub Innocentio I V. Antea
 enim non erat illis Eremitis vna aliqua
 conformis aut concolor vestis: sed vr-
 gente Innocentio elegerunt eam quàm
 nunc habent: ac mutare prohibuit Ale-
 xander I V. Innocentij successor. Cuius
 quoque iussu regula S. Augustini ab ijs ad-
 sumpta est; & exinde omnes generatim
 Augustiniani dicti: cum antea in diuersas
 congregationes dispertiti, quidam eorum
 dicerentur S. Augustini, quidam S. V Vil-
 helmi, quidam F. Iohannis Boni, &c. De-
 cretum Alexandri refert ex Tonssignano
 Bzouius.

Redeo in semitam.